

TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZEREK

Hálózatok, regionális rendszerek**04/245**

VOROJSKIJ, F.S.: Informacionnye resursy Korporativnoj seti moskovskih bibliotek: sozdanie, razvitie i ispol'zovanie = Naučn.-Teh.Bibl. 2004. 3.no. 35–54.p.

A moszkvai könyvtárak közös hálózatának információforrásai: létrehozás, fejlesztés és használat

Állomány; Együttműködés -belföldi; Felsőoktatási könyvtár; Gépi katalógus; Könyvtári hálózat; Teljes szövegű adatbázis

2002 elején a moszkvai könyvtárak közös hálózatát a moszkvai felsőoktatási intézmények közös könyvtári rendszerével bővítették. Ez 13 felsőoktatási könyvtárat jelent és a Rosztovi Állami Egyetem Regionális Tudományos Könyvtárát. Ily módon a moszkvai könyvtárak közös hálózata 4 országos (össz-orosz) szintű könyvtárat és 3 különböző főhatóságokhoz tartozó „bokrot” fog össze. Ez utóbbiak: a közkönyvtárak, a felsőoktatási és az akadémiai intézeti könyvtárak. A hálózatban részt vevők száma összesen 40, a fiókkönyvtárakkal együtt pedig 290.

A hálózat honlapján (<http://corporate.gpntb.ru>) elérhető a teljes szövegű dokumentumok (a hálózat dokumentációja, a résztvevő intézmények munkatársainak előadásai és cikkei, a Krim nemzetközi konferencia anyagai stb.) és disszertációk autoreferátumainak elektronikus katalógusa. Az országos feladatkörű könyvtárak közül az Oroszország Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtára (Gosudarstvennâ publičnaâ naučno-tehničeskââ

biблиотека Rossii = GPNTB) szerverén (www.gpntb.ru) elérhető és folyamatosan gyarapodik a GPNTB által kiadott folyóiratokban megjelent cikkek, a Krim nemzetközi konferencia anyagai és az Orosz Föderáció jogszabályainak kivonatát tartalmazó heti kiadvány teljes szövege; a UNIMARC-kal foglalkozó kiadványok, a *Ki kicsoda az orosz könyvtár- és tájékoztatásügyben* c. és más kiadványok teljes szövege.

A Rudomino Állami Idegennyelvű Könyvtárban a humán tudományokban fejlesztik az internetes elérhetőséget: portált, weblapokat, szerzői adatbázist, tezauruszt stb. Ezeket vagy egy webes interfésszen vagy a Z39.50 protokollon keresztül lehet elérni.

Az Orosz Tudományos Akadémia Természettudományos Könyvtárában *A tudomány információellátása* c. szemináriumsorozat anyagait tették elérhetővé, valamint az akadémiai kutatóintézetek munkatársainak publikációit. A felhasználók számos külföldi adatbázishoz férhetnek hozzá, mint a Web of Science, Inspec, Medline stb. A *Természettudományok az interneten* nevű portálon keresztül különböző természettudományos források mutatóihoz és szakterületi folyóiratokhoz lehet eljutni.

A hét moszkvai adminisztratív régió mindegyikében működik központi könyvtár, ezekben a régió sajátosságainak megfelelően különböző profilokban épülnek a teljes szövegű adatbázisok és elektronikus katalógusok.

A hálózat információs forrásainak hasznosítását különböző tanfolyamokon oktatják. A hálózatnak saját oktató központja van, ahol a gyakorlati képzéshez szükséges módszertani anyagokat is kidolgozzák. Egyes moszkvai regionális központokban

internet-klubok működnek, ahol a tesztprogramokat is ellenőrzik.

A hálózaton belül a résztvevők számára biztosított a könyvtárközi kölcsönzés és elektronikus dokumentumszolgáltatás. Z39.50 zsilipen keresztül lehet a különböző katalógusokban keresni, a rendeléseket feladni.

A 2003. év fő feladatának a közös használatra szolgáló információs források szervezési és technológiai megoldásainak kiterjesztését és továbbfejlesztését jelölték meg, valamint a hálózatban alkalmazott megoldások egyeztetését más könyvtári konzorciumokkal, az Orosz Könyvtári Konzorciumok Egyesületének (Associația rssijskih bibliotečnyh konsorciumov = ARBIKON) tagjaival.

(*Viszocsekné Péteri Éva*)

Lásd még 208, 210, 246

Könyvtártudományi tájékoztató

04/246

WEBER, Marion: Eine Virtuelle Fachbibliothek für den bibliothekarischen und informationswissenschaftlichen Sektor – überflüssig oder überfällig? = Information. 55. Jg. 2004. 2.no. 89–94.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Felesleges vagy régóta esedékes a könyvtár- és információtudományi virtuális szakkönyvtár létrehozása?

Adatbázis; Együtműködés -belföldi; Könyvtártudományi tájékoztató; Számítógép-hálózat

A kölni főiskolán 2003-ban végzett kolléga tanulmánya – szakdolgozatának rövidített változata – a Németországban is csak tervezett virtuális könyvtártudományi szakkönyvtár megvalósításának kérdéseit vizsgálja. Jelenleg a Német Kutatási Központ-

nak (DFG) van egy virtuális szakkönyvtár („Virtuellen Fachbibliothek Bib-Info”) támogatására kiírt pályázata, amelynek a göttingeni SUB a vezetője, résztvevői pedig a potsdami IZ és a szakterület képviselőintézményeinek konferenciája (KIBA), de a szerző dolgozata és elgondolásai ettől teljesen függetlenül fogalmazódtak meg.

Először a fenntartás és a tartalom gondozásának a kérdéseit vizsgálja, majd a létrehozandó szakkönyvtár érdemi kérdéseire és moduljaira tér ki: a kérdéseket elméleti és „ideális” megközelítésben tárgyalva. Tíz alapvető információs eszközt sorol fel, amelyeknek okvetlenül szerepelniük kell majd a szakkönyvtár anyagában:

- szakkönyvtárak és szakirodalmi adatbázisok (pl. az éppen szünetelő DOBI és az INFODATA),
- cikk-adatbázisok és folyóirat-tartalomjegyzék szolgáltatások,
- katalógusok,
- dokumentum-szolgáltatások,
- információs segédletek, kalauzok,
- elektronikus dokumentumok (szakdolgozatok is!),
- keresőgépek,
- elektronikus folyóiratok,
- a német könyvtári statisztika anyaga (DBS)
- hírlevél.

Ezen kívül hosszabb távon szükség van egy meta-keresőre, amely párhuzamosan keres több adatbázisban is egyszerre, továbbá egy integrált szakmai és cím-adatbank, valamint egy olyan témafigyelő szolgáltatás (alerting service), amely az egyéni érdeklődésnek megfelelően elektronikus levélben értesíti a felhasználót az újdonságokról.

Összegzőképpen a szerző az „esedékesség” – és nem a „felesleges” – mellett foglal állást cikkében, amely bőséges irodalomjegyzékkel és számos internet-címmel zárul.

(*Murányi Lajos*)

Közérdekű tájékoztatás

04/247

PERRYMAN, Carol: Information behaviors in an online smoking cessation forum = Libri. 53.vol. 2003. 3.no. 149–159.p. Bibliogr.

Információs viselkedés a dohányzásról leszokni kívánók online fórumán (Quitnet). (A 2003. év legjobb, hallgató által írt cikke, amely a Libri díját kapta.)

Használói szokások; Közérdekű tájékoztatás; Tájékoztatás -egészségügyi

Azoknak, akik le szeretnének szokni a dohányzásról, nemcsak az általános egészségügyi brosrákban foglalt információkra van szükségük. A Bostoni Egyetem közegészségügyi főiskolájának önszolgáltató QuitNet projektje abból a megfigyelésből indult ki, hogy a leszokás időszaka alatt valamelyik időszakban szinte mindenkinek szüksége van a sorstársak közösségétől kapott információkra, a velük való tapasztalatcserére és a képzett tanácsadók segítségére. A cikk – amely elnyerte a 2003. évi legjobb, egyetemi hallgató által írt cikk díját, a ref. – egy modellkísérletről számol be, amelynek az volt a célja, hogy egyrészt egyéneket megkeresve, másrészt a kérdéssel foglalkozó online fórumot figyelemmel

kísérve megvizsgálja az érintettek információhasználati szokásait, ami egymás közti és személyes környezetükkel való kommunikációjukat illeti. A fórum 14 résztvevőjének webes kérdőívet küldtek, amelynek kérdései a kezelés módját, a döntéseket segítő forrásokat és azok értékelését érintették. A fórum közleményeiben pedig a leszokással kapcsolatos információk fontosságát és a különböző típusú információk (segítségkérés, érzelmi támasz keresése, élménybeszámoló, „én is így jártam”, kérdések, észrevételek) előfordulási gyakoriságát vizsgálták a leszokás különböző fázisaira is tekintettel. A fórum mint közösség tagjai – ebben „újoncok” és „veteránok” egyaránt vannak, akik a leszokás eltérő fázisait élik át – szívesen fogadják a sorstársak információközvetítő szerepét, más forrásokban hiába kerestek vagy csak hiányos, esetenként ellentmondó információkat találtak. A fórum pótolja azt a gondoskodó tanácsadót is, aki egyébként sem tudna napi 24 órában jelen lenni és az összes felmerülő várakozásnak megfelelni. Az előzetes eredmények azt mutatják, hogy a konvencionális egészségügyi-ortostudományi tájékoztatás brosrái e csoport számára nem biztosítják a kívánt szintű és „testre szabott” információt, amelyre a társadalomban széles körben lenne igény. Ezeket az igényeket és az érintett nagy népességnek az információs viselkedését tovább kell vizsgálni.

(Hegyközi Ilona)